

Sygn. akt V S 2/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach, Wydział V Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Zofia Kołaczyk

Sędziowie: SA Urszula Bożałkińska (spr.)

SA Anna Tabak

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2013 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi K. D. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w (...) oraz Skarbowi Państwa Prezesowi Sądu Rejonowego w(...)

o naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) przeciwko K. D. (1) o zapłatę prowadzonym pod sygn. akt VIII GC 153/10 Sądu Rejonowego w (...) oraz sygn. akt V Ga 127/12 Sądu Okręgowego w (...)

postanawia:

- 1) stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w (...) pod sygn. akt VIII GC 153/10;
- 2) przyznać skarżącemu K. D. (1) od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł (dwa tysiące złotych);
- 3) oddalić skargę w pozostałym zakresie;
- 4) zwrócić skarżącemu kwotę 100 zł (sto złotych) tytułem uiszczonej opłaty od skargi.

Sygn. akt V S 2/13

UZASADNIENIE

Pozwany K. D. (1) złożył w dniu 28 grudnia 2012 r. skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym domagając się stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygn. V Ga 127/12 oraz przed Sądem Rejonowym w (...) pod sygn. VIII GC 153/10 (VIII GNc 4162/09), a także zasądzenia od Skarbu Państwa sumy 20.000 zł. Wskazał, iż czynności Sądu Rejonowego podejmowane były w znacznych i niczym nieuzasadnionych odstępach czasowych, w rezultacie czego rozpoznanie sprawy i wydanie wyroku przez Sąd pierwszej instancji nastąpiło dopiero w dniu 26 kwietnia 2012 r. pomimo, iż pozew wpłynął do Sądu w dniu 11 grudnia 2009 r., a w powyższym okresie przeprowadzone zostały zaledwie trzy rozprawy, nie uwzględniając przesłuchania jednego ze świadków w drodze pomocy prawnej. Odnośnie postępowania odwoławczego podniesiono zostało, że apelacja pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 26 kwietnia 2012 r. wniesiona została w dniu 26 czerwca 2012 r., natomiast zawarty

w niej wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych rozpoznano prawomocnie dopiero w dniu 15 października 2012 r., wyrok Sądu Okręgowego wydany został zaś w dniu 28 grudnia 2012 r., a więc po upływie 3 lat od chwili wniesienia pozwu.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w (...) wskazał, iż brak jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania przed tym Sądem. Apelacja skarżącego wraz z aktami wpłynęła bowiem do Sądu Okręgowego w dniu 3 grudnia 2012 r. i została rozpoznana wyrokiem na rozprawie w dniu 28 grudnia 2012 r.

Z kolei Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w (...) w odpowiedzi na skargę wnosił o jej odrzucenie wskazując, iż sprawa została prawomocnie zakończona z chwilą wydania wyroku przez Sąd Okręgowy, w związku z czym skarga była niedopuszczalna.

Rozpoznając przedmiotową skargę Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Przed wszystkim wskazać należało, iż brak było podstaw do odrzucenia skargi z uwagi na prawomocne zakończenie postępowania.

Skarga wniesiona została bowiem w dniu 28 grudnia 2012 r., przed wydaniem wyroku przez Sąd Okręgowy, a więc, stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.

o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2004, Nr 179, poz. 1843 – dalej zwana „ustawą”) jeszcze w toku postępowania. Była zatem dopuszczalna i podlegała rozpoznaniu w odniesieniu do Sądów obu instancji (art. 4 ust. 1a ustawy).

Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska, aby do przewlekłości postępowania dojść miało przed Sądem Okręgowym. Jak słusznie wskazane zostało

w odpowiedzi na skargę, rozpoznanie apelacji skarżącego nastąpiło w ciągu 25 dni, a więc niespełna miesiąca od chwili wpływu akt do Sądu Okręgowego, czego w żadnym wypadku nie można uznać za nadmierny czas trwania postępowania, zważywszy na konieczność zapoznania się ze sprawą, wyznaczenia rozprawy oraz odpowiednio wcześniejszego zawiadomienia stron o jej terminie. Przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym nie sposób też upatrywać w długotrwałości postępowania zażaleniowego w przedmiocie wniosku skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych zawartego we wniesionej apelacji. Akta sprawy wraz z zażaleniem przekazano bowiem Sądowi Okręgowemu w dniu 27 września 2012 r., zażalenie rozpoznano postanowieniem z dnia 15 października 2012 r., akta zaś zwrócone zostały Sądowi Rejonowemu w dniu 2 listopada 2012 r., po uprzednim dołączeniu dowodów doręczenia postanowienia. W powyższym zakresie nie można więc wskazać jakichkolwiek uchybień czy też nieuzasadnionej zwłoki w sposobie procedowania przez Sąd Okręgowy. Żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Okręgowym było więc bezzasadne i jako takie skutkowało oddaleniem skargi w tej części (art. 12 ust. 1 ustawy).

Na uwzględnienie zasługiwało natomiast żądanie skarżącego w zakresie, w jakim domagał się on stwierdzenia przewlekłości postępowania przed Sądem Rejonowym. Dokonując analizy czynności Sądu pierwszej instancji wskazać należało, że:

Pozew w sprawie wniesiony został w dniu 11 grudnia 2009 r. wraz z żądaniem wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Zarządzeniem z dnia 8 stycznia

2010 r., wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu w postępowaniu nakazowym, powódka wezwana została do uiszczenia brakującej opłaty od pozwu, która uiszczona została w dniu 28 stycznia 2010 r., w następstwie czego Sąd wydał przeciwko pozwanemu w dniu 15 lutego 2010 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. W dniu 19 marca 2010 r. wpłynął do Sądu sprzeciw pozwanego od nakazu zapłaty.

Zarządzeniem z dnia 7 czerwca 2010 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 30 listopada 2010 r., wezwano na rozprawę wnioskowanych przez stronę powodową świadków oraz zobowiązano powoda do ustosunkowania się do

treści wniesionego przez pozwanego sprzeciwu. W odpowiedzi na wezwanie powódka pismem z dnia 1 lipca 2010 r. (data wpływu do sądu) złożył kolejne wnioski dowodowe.

Na rozprawie w dniu 30 listopada 2010 r. Sąd przesłuchał wnioskowanych w pozwie świadków oraz odroczył rozprawę na dzień 31 maja 2011 r. celem przeprowadzenia dowodów wskazanych w sprzeciwie oraz w piśmie powódki z dnia 1 lipca 2010 r. – przesłuchania świadków oraz zwrócenia się o dokumenty będące w posiadaniu osoby trzeciej.

Na rozprawie w dniu 31 maja 2011 r. z uwagi na trudną sytuację rodzinną nie stawiał się świadek K. D. (2), w stosunku do którego pełnomocnik pozwanego wnosił o jego przesłuchanie w drodze pomocy prawnej przez Sąd Rejonowy w (...). W tym celu Sąd odroczył rozprawę na dzień 6 października 2011 r. i zlecił przeprowadzenie dowodu Sądowi Rejonowemu w (...).

Postanowieniem z dnia 15 września 2011 r. zmieniono wcześniejsze postanowienie i do przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka K. D. (2) wyznaczono Sąd Rejonowy w (...). Jednocześnie, zarządzeniem z tego samego dnia odwołany został termin rozprawy w dniu 6 października 2011 r. i wyznaczono nowy termin na dzień 10 stycznia 2012 r.

Akta Sądu Rejonowego w (...) po wykonaniu odezwy o pomoc prawną przekazane zostały do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 15 grudnia 2011 r.

Termin rozprawy wyznaczonej na dzień 10 stycznia 2012 r. został zniesiony w związku z chorobą sędziego referenta.

Zarządzeniem z dnia 15 lutego 2012 r. wyznaczony został nowy termin rozprawy na dzień 17 kwietnia 2012 r., na którym, po dopuszczeniu dowodu z przesłuchania stron, Sąd uznał sprawę za dostatecznie wyjaśnioną i zamknął rozprawę.

W dniu 26 kwietnia 2012 r. ogłoszony został w sprawie wyrok.

Apelacja pozwanego od wyroku wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych wpłynęła do Sądu w dniu 29 czerwca 2012 r. Zarządzeniem z dnia 27 lipca 2012 r. wezwano pozwanego do uzupełnienia braków formalnych wniosku oraz do przedstawienia dodatkowych informacji o sytuacji majątkowej skarżącego. Po przedłożeniu żądanych dokumentów postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2012 r. Sąd oddalił wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych. Akta sprawy wraz z zażaleniem na powyższe postanowienie przekazano Sądowi Okręgowemu w dniu 27 września 2012 r. Po zwrocie akt przez Sąd Okręgowy w dniu 22 listopada 2012 r., uiszczeniu części opłaty o apelacji, od której pozwany nie został zwolniony oraz doręczeniu odpisu apelacji stronie przeciwnej akta wraz z apelacją przedstawiono Sądowi Okręgowemu w dniu 3 grudnia 2012 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przedstawiona wyżej chronologia czynności podejmowanych w sprawie przez Sąd Rejonowy uzasadniała stwierdzenie przewlekłości postępowania przed tym sądem w okresie od wniesienia przez pozwanego sprzeciwu od nakazu zapłaty do dnia 10 stycznia 2012 r. (art. 12 ust. 1 ustawy).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zachodzi wówczas, gdy postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, uwzględniając przy tym charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 3 ustawy).

Odnosząc powyższe przesłanki do przytoczonych okoliczności faktycznych sprawy wskazać należało, że w okresie od wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty w dniu 19 marca 2010 r. do wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy w

dniu 7 czerwca 2010 r. w sprawie przez 2,5 miesiąca nie podjęto żadnych czynności, wyznaczony zaś termin rozprawy był terminem o 8 miesięcy odległym od momentu wniesienia sprzeciwu. W żadnym wypadku nie był to pierwszy wolny termin rozpraw, gdyż taka okoliczność nie wynika z odpowiedzi na skargę. Podkreślenia wymaga również, iż już na skutek ustosunkowania się przez powódkę pismem z dnia 1 lipca 2010 r. do zarzutów podnoszonych w sprzeciwie, Sąd dysponował na tę chwilę kompletem wniosków dowodowych zgłaszanych przez strony i ostatecznie uwzględnionych. Słusznie więc skarżący wskazywał, że obiektywnie zachodziła możliwość przeprowadzenia wszystkich wnioskowanych dowodów już na rozprawie w dniu 30 listopada 2010 r., bez potrzeby jej odraczania w tym celu. Jednocześnie za nieuzasadnione uznać należało odroczenie rozprawy aż do dnia 31 maja 2011 r. w sytuacji, gdy żądany przez sąd od podmiotu trzeciego dokument (umowa cesji zwrotnej) przedłożony został w dniu 21 grudnia 2010 r., a od stycznia do maja 2011 r. (a więc przez okres ponad 4 miesiące uwzględniając okres zwolnienia lekarskiego sędziego referenta – 1 – 18 marca 2011 r.) w sprawie nie były podejmowane żadne czynności determinujące przebieg postępowania. Zaznaczyć należy także, że jakkolwiek odroczenie rozprawy z dnia 31 maja 2011 r. było obiektywnie uzasadnione usprawiedliwionym niestawiennictwem świadka K. D. (2) i wnioskiem strony pozwanej o przesłuchanie go w drodze pomocy prawnej, to już konieczność odwołania kolejnego terminu rozprawy wyznaczonej na dzień 6 października 2011 r. była następstwem zaniechania Sądu, który zbyt późno, bo dopiero w dniu 15 września 2011 r., zwrócił się do właściwego Sądu o wykonanie odezwy o pomoc prawną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przewlekłości postępowania nie można było natomiast wykazać z okresem od 10 stycznia 2012 r. do 26 kwietnia 2012 r. kiedy to zapadł wyrok. Przyczyną odwołania terminu rozprawy wyznaczonej na dzień 10 stycznia 2012 r. była bowiem choroba sędziego referenta trwająca od 27 grudnia 2011 r. do 8 lutego 2012 r. Gdy kolejna, trzecia rozprawa odbyła się ostatecznie w dniu 17 kwietnia 2012 r., trudno uznać, że po okresie choroby sędziego referenta wyznaczono ją na zbyt odległy termin, dający podstawę do przyjęcia nieuzasadnionej zwłoki w czynnościach. Co do terminowości nadania biegu apelacji, zważywszy na datę zarządzenia o wezwaniu pozwanego do uzupełnienia braków wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zawartego w apelacji, wezwanie to nastąpiło dopiero po upływie miesiąca od wpływu apelacji do Sądu (29 czerwca 2012 r.), co jednak nie pozwala na przyjęcie zwłoki jako, że sędzia referent przebywał w okresie od 2 do 20 lipca 2012 r. na urlopie wypoczynkowym.

Sąd Apelacyjny nie dopatrył się też nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy w okresie przed wniesieniem sprzeciwu, jak również w dalszym postępowaniu międzyinstancyjnym, w tym dotyczącym rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Z przedstawionej już chronologii czynności Sądu Rejonowego wynikało bowiem iż podejmowane w tym zakresie decyzje były prawidłowe, a ich realizacja przebiegała sprawnie, bez nieuzasadnionej zwłoki.

W świetle przedstawionych uwag Sąd Apelacyjny uznał, iż postępowanie przed Sądem Rejonowym w okresach wskazanych wyżej trwało dłużej niż było to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,

a zaistniała przewlekłości postępowania nie została w żaden sposób zawiniona przez strony, które we wskazanych przez Sąd terminach realizowały nałożone na nie zobowiązania.

Nie można było zatem uznać, aby strony ponosiły jakąkolwiek odpowiedzialność za wystąpienie przewlekłości w przedmiotowej sprawie.

W konsekwencji, w oparciu o treść art. 12 ust. 4 ustawy Sąd Apelacyjny przyznał skarżącemu od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości 2.000 złotych uznając, iż będzie ona adekwatną rekompensatą za zaistniałą w sprawie przewlekłość postępowania. Zdaniem Sądu kwota 20.000 złotych, jakiej domagał się skarżący była znacznie wygórowana zważywszy, iż wartość przedmiotu sporu w sprawie, od której nie można abstrahować przy ocenie żądania skarżącego, wynosiła 31.501 zł, suma pieniężna, o której mowa

w art. 12 ustawy, nie pełni zaś funkcji odszkodowawczej, a stanowić ma jedynie formę rekompensaty, zadośćuczynienia obejmującego wyłącznie straty moralne i ujemne dolegliwości związane z przeciągającym się postępowaniem sądowym bądź egzekucyjnym. Należało mieć na uwadze i to, że pozwany decydując się na złożenie skargi dopiero w dniu wydania prawomocnego wyroku w sprawie i do tego w sytuacji, gdy postępowanie przebiegało już sprawnie,

sam zrezygnował z realizacji podstawowego celu skargi w postaci przyspieszenia postępowania, niejako akceptując dotychczasowy przebieg postępowania i nie uznając go za nadmiernie uciążliwy, co wskazuje pośrednio, że zasady słuszności musiały korygować wysokość zgłoszonego żądania.

Z wyżej wymienionych przyczyn żądanie przyznania sumy pieniężnej w kwocie przekraczającej 2.000 zł podlegało oddaleniu.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy.